

Stanovisko
Celorepublikovej rady Združenia sudcov Slovenska
zo dňa 20.9.2018

Zásadné výhrady k téme rodinkárstva v justícii

K publikovanému článku „Sudcovia si neplnia povinnosti, nik ich netrestá“ autora Mateja Šimalčíka uverejneného na transparency.blog.sme.sk 28.8.2018, **oznamujeme zásadné výhrady k obsahu** článku, ktorý je vecne neopodstatnený (zavádzajúci).

V článku je o. i. uvedené ... Každý štvrtý sudca má na súdoch zamestnanú rodinu. Štát napriek tomu nevynucuje povinnosti uvedené sudcom na zamedzenie rodinkárstva... Tristná situácia v slovenskom súdnictve primäla tandem Lucia Žitňanská – Iveta Radičová k prijatiu veľkej reformy súdnictva. Jedným z cieľov bolo aj zamedzenie rozrastania rodinných sietí na našich súdoch...Vágne definovaná povinnosť deklarovať tzv. „blízke osoby“ umožňuje zákon účinne obchádzať v prípade širšieho príbuzenstva...postačovalo predsedníčke súdnej rady... aby konštatovala, že zákon porušený nebol...nevyvodzovania zodpovednosti za porušovanie povinností určených na zvyšovanie transparentnosti je sťažovaním možností vykonávať verejnú kontrolu.

Celkový kontext článku jednoznačne podsúva občianskej verejnosti názor, že v justícii existuje veľmi negatívny jav označovaný za „rodinkárstvo“. Ide obsahovo o názor, ktorý hrubo porušuje základné ústavou zaručené právo rodinných príslušníkov sudcov, ktorí boli úspešní vo výberových konaniach.

Ústava jednoznačne zakazuje poškodzovať ktoréhokoľvek občana (spôsobovať akúkoľvek ujmu) pre realizáciu základného práva aj z dôvodu rodu (pôvodu) človeka (čl. 12 ústavy – zákaz diskriminácie), pričom zaraďuje medzi základné práva aj právo každého na prístup k iným verejným funkciám (t.j. aj sudcovským) za rovnakých podmienok (čl. 30 ods.4 ústavy) a na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň (čl. 35 ods.1 ústavy).

Právo na slobodnú voľbu povolania zaručuje aj čl. 15 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, t.j. právo jednotlivca rozhodnúť, v akej oblasti ľudskej činnosti by chcel realizovať svoju pracovnú schopnosť a o také povolanie sa uchádzať.

Zákaz diskriminácie občana pre rod pri realizácii základných práv je súčasne garantovaný (zaručený) aj v čl. 14 záväzného Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý je súčasťou nášho právneho poriadku (čl. 154c ods.1 ústavy).

Právne názory ústavného súdu pri výklade právnej úpravy základných práv občanov sú súčasťou právneho poriadku a preto sú právne záväzné pre všetky subjekty. Je preto nespochybniteľné, že pri uchádzaní sa o funkciu sudcu vo výberovom konaní v zmysle čl. 30 ods.4 ústavy je vždy porušené základné právo každého uchádzača ak je znevýhodňovaný (je sťažené uchádzanie sa o funkciu) pre jeho pôvod (rod), t.j. príbuzenský pomer k sudcovi.

Zákonom zakotvené kritériá výberového konania na funkciu sudcu jednoznačne zaručujú najväčšiu možnú **transparentnosť** výberu i jeho neobmedzenú **verejnú kontrolu**. V prípade splnenia všetkých kritérií, je preto **absolútne neprípustné** čo i len naznačovať (**podsuvať**) **verejnosti**, že úspešný rodinný príslušník sudcu len v dôsledku príbuzenského pomeru bol úspešným uchádzačom, hoci absolvoval výberové konania bez akýchkoľvek námietok, tak ako ďalší úspešní uchádzači v dôsledku splnenia všetkých opodstatnene výrazne náročných kritérií.

Šírenie týchto informácií o tzv. negatívne vnímanom rodinkárstve v justícii je pritom jedna zo základných skutočností, ktoré bezdôvodne znižujú dôveru verejnosti v justíciu, čo reálne môže splniť aj kritériá o porušovaní (**prekročení**) hraníc slobody prejavu podľa čl. 10 ods. 2 Dohovoru (nepripustný zásah do autority a nestrannosti súdnictva deštruktívnymi útokmi).

V tejto súvislosti zdôrazňujeme, že tak, ako aj v iných profesiách po splnení zákonných kritérií na voľbu povolania, úspech rodinného príslušníka je nevyhnutné vnímať ako **existenciu pozitívneho vplyvu rodinného prostredia** na formovanie záujmov, vedomosti a postojov potomkov (napr. lekári, pedagógovia, herci, remeselníci a pod.).

Informácia o pozitívach veľkej reformy súdnictva realizovaných tandemom Lucia Žitňanská – Iveta Radičová na dosiahnutie cieľa zamedzenia rozrastaniu rodinných sietí na súdoch preukazuje súhlas autora s ich politickým zámerom, ktorý sa legislatívne upravil zakotvením prevahy politických nominantov vo výberových komisiách (pomer 3:2 v neprospech zástupcov súdnej moci), čo bolo jednoznačne ústavným súdom zrušené (protiústavný zákon) pre neprípustnú politizáciu justície (PL.ÚS 102/2011), ktorá je v právnom štáte zakázaná (neakceptovateľná).

Uvedená úprava bola nespochybniteľne **deformáciou a nie reformou nezávislej justície**, takže jej obhajoba je v demokratickom štáte vecne neakceptovateľná, lebo reálne môže (pri obhajovaní a presadzovaní uvádzaných protiústavných politických zámerov, ktoré potláčali základné právo občana) viesť k ohrozeniu demokracie a k vzniku základov totality (čo je zrejmé z judikatúry).

Pri výklade zákonného textu § 116 OZ o navzájom blízkych osobách z odbornej literatúry i judikatúry súdov jednoznačne vyplýva, že sa musí preukázať taká výrazná kvalita a intenzita skutočných vzájomných vzťahov, že by ujma vzniknutá jednej z nich bola dôvodne pociťovaná druhou, ako jej vlastná ujma (subjektívna stránka).

Musí sa zároveň rešpektovať zásadná skutočnosť, že právo jednotlivca nadväzovať a rozvíjať vzťahy so svojimi blízkymi a vonkajším svetom je neoddeliteľnou súčasťou ústavnej ochrany súkromného života (**základné ľudské právo - čl. 19 ods. 2 ústavy**), kde platí, že v intímnej sfére môže (má právo) každý viesť svoj osobný život podľa svojej chuti a úplne z neho vylúčiť vonkajší svet, pričom ochrana súkromného života musí zahŕňať právo jednotlivca nadväzovať a rozvíjať vzťahy so svojimi blízkymi i vonkajším svetom.

Do súkromného života ktoréhokoľvek občana môže iný subjekt (štát, občan, organizácia) zasahovať výlučne len vtedy, ak je to oprávnené, pričom **neoprávneným zasahovaním** jej každé zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave.

Základné právo týkajúce sa určenia okruhu iných blízkych osôb vylučuje (zakazuje) vnucovanie kýmkoľvek jednotlivcovi, vo vzťahu ku ktorej osobe má pociťovať vzniknutú ujmu ako vlastnú, v dôsledku čoho neoznámene údaje o blízkej osobe, ku ktorej uvedený citový vzťah neexistuje (nepociťuje), je v plnom súlade so zákonom.

Vzhľadom na uvedené právne významné skutočnosti **dôrazne protestujeme proti obsahu (kontextu) uvedeného článku, ktorý** svojim obsahom môže reálne neopodstatnene znižovať dôveru justície vo verejnosti obhajobou protiústavnej politizácie justície pre nerešpektovanie ústavného zákazu diskriminácie rodinných príslušníkov sudcu pri ich voľbe povolania a neoprávneného zasahovania do súkromia sudcov, ktorí dôsledne dodržali zákon, ak neuviedli niektoré osoby v majetkových priznaniach ako osoby blízke, keďže neboli splnené zákonné kritéria.

Zároveň vyzývame autora článku, aby pri prezentovaní svojich názorov sa vždy dôsledne riadil ústavnou úpravou obmedzenia slobody prejavu vo vzťahu k súdnictvu a sudcom.

JUDr. Juraj Sopoliga
prezident Združenia sudcov Slovenska